

**SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI GMINNEGO
OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
W GRODZICZynie ZA ROK 2021
ORAZ POTRZEBY W ZAKRESIE
POMOCY SPOŁECZNEJ**

Grodziczno, marzec 2022 r.

I. ZAKRES DZIAŁANIA GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W GRODZICZNI

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzicznie, zwany dalej „Ośrodkiem” jest gminną jednostką organizacyjną, nieposiadającą osobowości prawnej, działająca jako jednostka budżetowa. Ośrodek wykonuje zadania z zakresu pomocy społecznej oraz inne zadania własne Gminy i zlecone Gminie, w szczególności z zakresu:

- Ustawy o pomocy społecznej z 12 marca 2004r.,
- Ustawy o świadczeniach rodzinnych z 28 listopada 2003r.,
- Ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów z 7 września 2007r.,
- Ustawy o dodatkach mieszkaniowych z 21 czerwca 2001r.,
- Ustawy o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych z 27 sierpnia 2004r.,
- Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z 29 lipca 2005r.,
- Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 9 czerwca 2011r.,
- Ustawy o Karcie Dużej Rodziny z 5 grudnia 2014r.,
- Ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci z 11 lutego 2016r.,
- Kodeks Postępowania Administracyjnego z 14 czerwca 1960r.,
- Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych z 22 września 2005r.,
- Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki społecznej w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego z 25 sierpnia 2016r.,
- Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieska Karta” z 13 września 2011r.,
- Uchwały Rady Ministrów w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023,
- Ustawy o ochronie zdrowia psychicznego z 19 sierpnia 1994r.,
- Ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych,
- Ustawy o dodatku osłonowym z 17 grudnia 2021r.

- Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodzicznie, uchwał Rady Gminy Grodziczno, Zarządzeń Wójta Gminy Grodziczno, porozumień i umów zawartych z innymi podmiotami.

Podstawowymi zadaniami ośrodka pomocy społecznej jest prowadzenie postępowań administracyjnych w celu przyznania świadczeń oraz prowadzenie pracy socjalnej z osobą lub rodziną. Prawo do świadczeń pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Pomoc społeczna nie pełni już roli uzupełnienia systemu, lecz stanowi jego istotny i trwały element. Zmiany jakie zaszły w pomocy społecznej i pracy socjalnej na przestrzeni ostatnich lat są bezsprzeczne, istotne i fundamentalne. Ewidentnie wzrósł zakres zadań stawianych instytucjom pomocy społecznej. Zwiększa się ilość spraw oraz ich gatunkowy ciężar i stopień trudności. Obowiązujące modele, metody oraz techniki wykorzystywane w postępowaniu służb społecznych różnią się od tych jakie występowały w latach poprzednich. Nie oznacza to wycofania się z metod podstawowych jak praca z indywidualnym przypadkiem, praca z grupą czy środowiskiem lokalnym. Niemniej aktualne standardy, a raczej wyzwania w działaniach służb społecznych to metody oparte na silnych stronach i potencjale klienta, na rozwiązaniu problemu (TSR – metoda skoncentrowana na rozwiązaniach), na silnych stronach i potencjale rodziny, na kliencie znajdującym się w kryzysie. Wspieranie, edukowanie i wspólne projektowanie zmian to przyszłość i wyzwanie dla systemu pomocy społecznej. Efektem działań pracowników pomocy społecznej powinno być eliminowanie wykluczenia społecznego oraz usamodzielnianie się jej beneficjentów. Marzec, roku 2020 stanowił przełomową datę gdzie całe społeczeństwo, a także ośrodki pomocy społecznej stanęły naprzeciw nowemu wyzwaniu organizacji pracy w obliczu epidemii COVID-19. Dynamika rozwoju pandemii powodowała konieczność bardzo częstej reorganizacji pracy umożliwiającej przyznawanie świadczeń, realizację bardzo potrzebnej i wskazanej pracy socjalnej oraz wszelkich działań pomocowych z zachowaniem i przestrzeganiem niezbędnego reżimu sanitarnego.

II. KADRA GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Na dzień 31 grudnia 2021r. w Ośrodku zatrudnionych było 19 osób, w tym:

- 5 pracowników socjalnych (faktycznie 4 osoby wykonujące pracę, jeden pracownik zatrudniony na zastępstwo),
- 1 asystent rodziny 0,75 etatu,
- 5 pracowników zatrudnionych w charakterze opiekunek osób starszych (1 pracownik przebywa na urlopie wychowawczym, pozostałe 4 osoby realizowały zadania w wymiarze 3,5 etatu),
- główny księgowy 1 etat,
- inspektor ds. księgowo-płacowych 1 etat,
- 6 pracowników realizuje zadania własne i zlecone gminie spoza systemu pomocy społecznej m.in. z zakresu świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, świadczeń wychowawczych, dodatku osłonowego, zamówień publicznych, usługi informatyczne (2 pracownice z tej grupy przebywają na zasiłku wychowawczym),
- kierownik 1 etat.

Liczba pracowników faktycznie wykonujących obowiązki zawodowe na koniec grudnia 2021r. wynosiła 16 osób.

W celu zapewnienia odpowiedniej jakości i prawidłowego realizowania zadań pracownicy jednostki stosownie do potrzeb podnoszą i uzupełniają zasób wiedzy merytorycznej poprzez uczestnictwo w szkoleniach organizowanych przez firmy zewnętrzne. Na przestrzeni roku 2021 pracownicy uczestniczyli w 28 szkoleniach.

Rejony opiekuńcze pracowników socjalnych:

Jadwiga Drumińska

• Grodziczno	442	
• Mroczenko	269	
• Zwiniarz	268	
• Świniarc	259	
• Katlewo	249	<u>1. 487</u>

Karolina Ścigała

• Kuligi	348	
• Zajączkowo, Jakubkowo	280	
• N. Grodziczno	641	
• Montowo	414	<u>1. 683</u>

Karolina Mokrzecka

• Trzcina	227	
• Rynek	241	
• Lorki	187	
• Linowiec	383	
• Ostaszewo	426	<u>1. 464</u>

Marcin Grzywacz

• Boleszyn	463	
• Kowaliki	80	
• Mroczo	1. 135	1. 678

LICZBA LUDNOŚCI ŁĄCZNIE (na dzień 31. 12. 2021 r.) - 6. 312

III. ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

• *Zasilki stałe*

Zasiłek stały przysługuje pełnoletniej osobie, samotnie gospodarującej, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej (701 zł, od stycznia 2022r. 776 zł). W przypadku osób mieszkających z rodziną dochód tej osoby jak również dochód na osobę w rodzinie muszą być niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie (528 zł, od stycznia 2022r. 600 zł).

Zasiłki stałe wypłacono dla **24** podopiecznych, w tym **20** samotnie gospodarujących i **4** pozostających w rodzinie.

Na realizację powyższego zadania przeznaczono **110 741 zł**, wypłacono **226** świadczeń.

- ***Odprowadzanie składek na ubezpieczenie zdrowotne za osoby, które nie podlegają ubezpieczeniu z innego tytułu.***

Składka odprowadzana była w wysokości 9% kwoty płaconego świadczenia.

Ubezpieczeniem zdrowotnym objęto łącznie **38** osób, w tym :

- **16** osób pobierających zasiłek stały z OPS (151 świadczeń),
- **17** osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne (194 składek),
- **2** osoby pobierające specjalny zasiłek opiekuńczy (20 składek),
- **3** osoby pobierające zasiłek dla opiekuna (11 składek),

Na odprowadzanie składek zdrowotnych wydatkowano łącznie sumę **44 120 zł**.

- ***Odprowadzanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne , które nie podlegają ubezpieczeniu z innego tytułu.***

Ubezpieczeniem emerytalnym i rentowym objęto łącznie **53** osoby, w tym:

- **44** osoby pobierających świadczenie pielęgnacyjne,
- **6** osób pobierających specjalny zasiłek opiekuńczy,
- **3** osoby pobierających zasiłek dla opiekuna.

Na odprowadzenie składek na ubezpieczenie społeczne wydatkowano w skali roku kwotę **277 123 zł**.

- ***Świadczenia rodzinne***

Gminny ośrodek pomocy społecznej w okresie od stycznia do grudnia 2020 r. realizował wypłatę następujących świadczeń:

1. zasiłki rodzinne wraz z dodatkami,
2. specjalne zasiłki opiekuńcze,
3. zasiłki dla opiekuna,
4. świadczenia pielęgnacyjne,
5. świadczenia rodzicielskie,
6. jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia dziecka tzw. „becikowe”,
7. świadczenia wychowawcze,
8. zasiłki pielęgnacyjne.

Realizacja powyższych zadań na koniec 2021 r. pochłonęła kwotę **3 673 516 zł** i objęła **519 rodzin**.

Zasiłki rodzinne wypłacono dla **270** rodzin, na co wydatkowano **801 647 zł**, dodatki do zasiłku rodzinnego wypłacono na kwotę **430 394 zł**, łącznie **1 232 041 zł**.

Dodatki do zasiłków rodzinnych wypłacane są z tytułu:

- urodzenia dziecka,
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- samotnego wychowywania dzieci,
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- rozpoczęcia roku szkolnego,
- podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania.

W ramach świadczeń opiekuńczych dla osób, które nie podjęły pracy lub zaprzestały jej wykonywania w związku ze sprawowaniem opieki nad członkiem rodziny w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji wypłacane są następujące świadczenia:

1. świadczenie pielęgnacyjne – na dzień 31 grudnia wypłacono dla **67** osób, łącznie wydatkowano **1 496 935 zł**,

2. specjalny zasiłek opiekuńczy – na dzień 31 grudnia świadczenie pobierało **7** osób, wydatkowano **37 720 zł**,
3. zasiłek dla opiekuna - na dzień 31 grudnia świadczenie pobierało **5** osób, wydatkowano **13 020 zł**.

W celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji wypłacane są zasiłki pielęgnacyjne. W skali roku 2021 wypłacono 3 258 świadczeń na kwotę **703 207 zł**. Jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka „becikowe” wypłacono **31** rodzinom na kwotę **31 000 zł** (w porównaniu do roku 2020 zmniejszenie o 50%).

Realizowane są również decyzje z zakresu świadczenia rodzicielskiego dla osób, które po urodzeniu dziecka nie nabyły prawa do uzyskania zasiłku macierzyńskiego. Świadczenie przysługuje w wysokości 1. 000 zł miesięcznie, od dnia porodu do końca 52 tygodnia życia dziecka.

W roku 2021 łącznie wypłacono świadczenia na kwotę **159 593 zł**. Na dzień 31 grudnia w realizacji pozostawało 12 decyzji.

Od dnia 1 kwietnia 2016 r. ośrodek pomocy społecznej realizuje zadania z zakresu ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, której celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dzieci, w tym opieką nad nimi oraz zaspokojeniem potrzeb życiowych. W roku 2021 z Programu skorzystało **789** rodzin, świadczeniem wychowawczym objęto **1 367** dzieci. Koszt realizacji Programu wyniósł **7 676 922 zł**.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego pobierało **15 rodzin**, na wypłatę przeznaczono **110 520 zł**. Na terenie gminy zamieszkuje **19 dłużników alimentacyjnych**, poza terenem gminy (w tym w zakładach karnych) zamieszkuje **35** dłużników alimentacyjnych.

- ***Dożywianie dzieci***

Realizowane było w ramach wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu”. Dożywianiem objętych było **120** uczniów uczęszczających do szkół podstawowych na terenie gminy, oraz **18** uczniów uczących się w szkołach umiejscowionych poza gminą. Łącznie na realizację programu „Posiłek w szkole i w domu” wydatkowano **283 000 zł**, z tego **80 044 zł** na dożywianie uczniów w szkołach, **202 956 zł** na zasiłki jednorazowe, które przyznano dla **121** rodzin. Zgodnie z wytycznymi Wojewody udział środków własnych powinien wynosić **40%** kosztów ogólnych. Docelowo, po udanych negocjacjach udział środków własnych zmniejszono do **20 %** kosztów ogólnych, czyli do kwoty **57 000 zł**, dotacja od Wojewody wynosiła **226 000 zł**.

- ***Zasiłki okresowe***

Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego, jeżeli dochód nie przekracza kryterium ustawowego.

Z pomocy w formie zasiłku okresowego skorzystały **29** rodziny, wypłacono **236** świadczeń na kwotę **83 213 zł**, pieniądze w całości pochodziły z dotacji celowej. Dysfunkcją dominującą przy kwalifikacji do zasiłku okresowego długotrwała, przewlekła choroba, niepełnosprawność, wielodzietność i bezrobocie.

- **Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego**

Zasiłek celowy może być przyznany osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego. Wysokość udzielonej pomocy jest uzależniona w znacznym stopniu od możliwości finansowych pomocy społecznej. Jest to zadanie realizowane ze środków własnych gminy.

W roku 2020 wypłacono zasiłki z tytułu zdarzenia losowego dla **1** rodziny na kwotę **2 000 zł**.

- ***Zasiłki jednorazowe, celowe.***

Zasiłek celowy może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, jeżeli dochód rodziny nie przekracza kryterium ustawowego.

Zgodnie z treścią Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 lipca 2018r. **kryterium dochodowe** ustalono w wysokości **701 zł dla osoby samotnie gospodarującej** (od stycznia 2022 - 776 zł), **528 zł dla osoby w rodzinie** (od 1 stycznia 2022r. - 600 zł), dochód z **1 ha przeliczeniowego** wynosił **308 zł** (od 1 stycznia 2022r. - 345 zł). Zasiłki celowe wypłacono dla **31** rodzin, na kwotę **16 300 zł**.

- ***Sprawienie pogrzebu.***

Nie zachodziła potrzeba pokrywania kosztów pogrzebu (nastąpił zwrot z KRUS).

- ***Usługi opiekuńcze.***

Zgodnie z dyspozycją artykułu 50 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej „osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych”.

Usługi opiekuńcze świadczone były u **14** podopiecznych, przeznaczono na ten cel **155 407 zł**.

- *Specjalistyczne usługi opiekuńcze.*

To usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. W roku 2021 specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone były w dwóch rodzinach, przeznaczono na ten cel **45 762 zł.**

- *Kierowanie do domów pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu.*

W domach pomocy społecznej przebywało **sześćcioro** mieszkańców gminy. Opłata gminy za domy pomocy społecznej wynosiła w skali roku ubiegłego **181 235 zł.**

- *Dodatki mieszkaniowe*

Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, jeżeli średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% najniższej emerytury w gospodarstwie wieloosobowym, obowiązującej w dniu złożenia wniosku.

Z dodatków mieszkaniowych korzystały **4** rodziny, na co wydatkowano **19 808 zł.**

W okresie letnim dodatkowym zadaniem realizowanym przez ośrodek pomocy społecznej była rekrutacja, oraz **koordynacja organizacji wypoczynku wakacyjnego** dla dzieci i młodzieży z terenu gminy. W roku 2021 z wypoczynku letniego skorzystało dziesięcioro uczniów ze szkół podstawowych. Młodzież wypoczywała w ośrodku wypoczynkowym w Jastrzębiej Górze w okresie 27 lipca – 05 sierpnia. Pobyt dzieci finansowany był w całości przez Kuratorium Oświaty w Olsztynie. Dzieci bardzo pozytywnie wypowiadały się na temat atrakcyjności pobytu i organizacji.

Na bieżąco ośrodek pomocy współpracuje i koordynuje działania Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych w Grodzicznie. Epidemia spowodowała, że działania Stowarzyszenia na przestrzeni roku 2021 były ograniczone.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nałożyła na organy administracji rządowej i jednostki samorządowe zadania w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinach. Do zadań gminy o charakterze obowiązkowym włączono w szczególności opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą wsparcia, prowadzenie poradnictwa i interwencji, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zespół interdyscyplinarny w aktualnym składzie osobowym powołano Uchwałą Rady Gminy Nr VI/40/2019 dnia 13 maja 2019 r. W skład zespołu wchodzi kuratorzy sądowi, pedagodzy szkolni, pielęgniarki środowiskowe, dzielnicowy, przewodnicząca Gminnej Komisji RPA, psycholog, asystent rodziny, pracownicy socjalni, przedstawiciel organizacji pozarządowej, kierownik GOPS. Na koniec 2020 r. w skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodziło 17 osób.

Aktem prawnym regulującym tryb postępowania w przypadku założenia w rodzinie „Niebieskiej Karty” jest Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieska Karta” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Lokalnymi aktami prawnymi regulującymi pracę Zespołu Interdyscyplinarnego jest **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Grodziczno na lata 2018 – 2021 (zaktualizowany za lata 2022-2025), i Regulamin Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.**

Na przestrzeni roku 2021 „Niebieskie Karty”, druk A (wszczęcie procedury) założono w 21 rodzinach. Część kart przeszła z roku 2020, stąd łącznie w rodzinach były założone 23 „Niebieskie Karty”. W odniesieniu do środowisk pozostających pod nadzorem Zespołu Interdyscyplinarnego prowadzone są holistyczne działania profilaktyczno – naprawcze. Podobnie jak w roku 2020 większość

„Niebieskich Kart” założona została przez funkcjonariuszy Policji (14 kart). W dwóch przypadkach „Niebieską Kartę” założył pracownik socjalny, trzy karty założona została przez przedstawiciela oświaty, dwie karty założono przez przedstawiciela ochrony zdrowia. Zgodnie z Regulaminem Zespół Interdyscyplinarny spotyka się nie rzadziej niż raz w kwartale. Spotkania grup roboczych odbywają się średnio raz w tygodniu.

W środowiskach dotkniętych zjawiskiem przemocy bardzo istotne jest fachowe wsparcie psychologa, terapeuty uzależnień, asystenta rodziny, pracowników socjalnych.

W roku 2021 pani psycholog w okresie od marca do grudnia udzieliła 86 porad. Osoby stosujące przemoc mają możliwość korzystania ze wsparcia **terapeuty uzależnień** w ramach Punktu Konsultacyjnego w Grodzicznie. Terapeuta uzależnień dyżuruje w siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w każdy piątek w godzinach 18,00 – 20,30 oraz w co drugą środę w godzinach 8,00 – 10,00. W spotkaniach grupy wsparcia dla osób uzależnionych, po odbytym leczeniu odwykowym systematycznie uczestniczyło około 12 osób.

W miesiącach nasilonej zachorowalności spowodowanej epidemią zarówno terapeuta uzależnień, jak też pani psycholog pracowali zdalnie. W sytuacji kiedy w rodzinie zakładane są kolejne „Niebieskie Karty” Zespół Interdyscyplinarny na podstawie art. 207 kk występuje z wnioskiem do Prokuratury informując o domniemaniu zjawiska znęcania się nad członkami rodziny.

Koordynatorem pracy Zespołu Interdyscyplinarnego jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Koszty administracyjne w zakresie działania Zespołu Interdyscyplinarnego ponosi Ośrodek Pomocy Społecznej. Obejmują one między innymi zakup formularzy NK, dojazdy do środowisk w ramach prowadzonego monitoringu, zakup plakatów, ulotek i innych materiałów profilaktycznych. Dodatkowo ustawodawca nałożył obowiązek systematycznego podnoszenia wiedzy i kwalifikacji, co jednoznacznie wiąże się z uczestnictwem w szkoleniach i konferencjach – zadanie to finansowane jest ze środków Ośrodka Pomocy Społecznej. Specjaliści z zakresu uzależnień

i zjawiska przemocy każdorazowo podkreślają, że koszty **zapobiegania tym zjawiskom** są wielokrotnie mniejsze aniżeli nakłady na szeroko pojętą pomoc, wsparcie, zapewnienie pobytu w specjalistycznych ośrodkach, finansowanie pobytu w schroniskach czy domach pomocy społecznej osób tego wymagających.

Uchwałą Rady Gminy Grodziczno z dnia 16 listopada 2012r. zlecono ośrodkowi pomocy społecznej realizację zadań objętych **ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej**. Zgodnie z treścią art. 8 ustawy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wójt gminy zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

1. analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
2. wzmacnianiu roli i funkcji rodziny,
3. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
4. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
5. pomocy w integracji rodziny,
6. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
7. dążenie do reintegracji rodziny.

Po przeprowadzonej analizie sytuacji rodzinnej pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy wnioskuje do kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej o przydzielenie asystenta rodziny. Na podstawie art. 109 §2 pkt. 1 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego również sąd wydając Zarządzenie może zobowiązać rodziców do pracy z asystentem rodziny lub realizowania innych form pracy z rodziną.

Zgodnie z treścią ustawy zatrudnienie asystenta rodziny w każdej gminie stało się zadaniem o charakterze obligatoryjnym od 1 stycznia 2015r. Działania na rzecz rodzin określa i przyjmuje uchwałą miejscowa Rada Gminy w Gminnym Programie Wspierania Rodziny. W odniesieniu do naszej gminy Program na lata 2020 – 2022 przyjęto uchwałą z dnia 5 grudnia 2019 r. Praca asystenta rodziny polega między innymi na aktywnym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci, w której mają miejsce problemy trudne do samodzielnego

pokonania przez rodzinę. Celem pracy jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej realizację prawidłowego i skutecznego procesu wychowawczego. Zapis art. 15 pkt. 4 określa, że liczba rodzin, z którymi jeden asystent może prowadzić pracę jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15. W praktyce widoczne efekty przynosi praca z nie więcej niż 8 – 11 rodzinami. Na przestrzeni roku 2021 pani asystent pracowała wymiennie z 9 rodzinami, w tym trzy rodziny objęto asystenturą zgodnie z Zarządzeniem Sądu Rejonowego w Nowym Mieście Lub.

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej do końca roku 2019 częściowo refundowało zatrudnienie asystenta rodziny. Obecnie koszty zatrudnienia asystenta rodziny w całości pokrywane są przez samorząd lokalny.

Rodzina jest podstawowym, naturalnym i pierwotnym środowiskiem funkcjonowania i rozwoju dziecka. Dobrej rodziny w procesie wychowania i wzrastania dzieci i młodzieży nie jest w stanie zastąpić nikt, dlatego polityka państwa oraz wszelkie działania instytucji samorządowych powinny być ukierunkowane na pomoc udzielaną rodzinie i w rodzinie. W sytuacjach kryzysowych, gdy rodzina nie jest w stanie poradzić sobie z problemami: nie może, nie potrafi bądź nie chce zajmować się dzieckiem, zachodzi konieczność udzielenia pomocy, wsparcia zewnętrznego lub interwencji.

„Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych”, tak stanowi Konstytucja RP (art. 72 ust. 2). Konwencja o prawach dziecka określa przyczyny umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej:

- dzieci zostały pozbawione pieczy rodziców z przyczyn związanych z brakiem lub niewłaściwą (patologiczną) relacją pomiędzy rodzicami a dziećmi (np. śmierć rodziców, choroba uniemożliwiająca opiekę, kara pozbawienia wolności, orzeczenie sądu dla nieletnich o ograniczeniu władzy rodzicielskiej z powodu demoralizacji nieletnich itp.),
- wynikają one z naganego sposobu sprawowania przez rodziców pieczy nad dzieckiem, tj. gdy rodzice nie wywiązują się należycie z zadań względem dziecka.

W roku 2021 opłacaliśmy koszty pobytu 1 dziecka w Domu Dziecka w Pacoławowie oraz 4 dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na łączny koszt **40 627 zł**, z tego koszt ponoszonej opłaty za pobyt 1 dziecka w Domu Dziecka w Pacoławowie wyniósł **34 937 zł**. W pieczy zastępczej przebywało troje dzieci, w tym jedno dziecko będące sierotą zupełnym. Zgodnie z decyzją Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lub. wszyscy rodzice biologiczni zwolnienie zostali w całości z ponoszenia odpłatności za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

W roku ubiegłym odbyły się trzy spotkania kierowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z panią Dyrektorem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Uchwała Rady Powiatu z 30 lipca 2015r. w sprawie warunków zwolnień rodziców biologicznych z partycypowania w kosztach pobytu dziecka w pieczy zastępczej w znacznej części jest unieważniona przez Nadzór Wojewody. Przedstawiane przez nas argumenty i sugestie do dnia dzisiejszego nie znalazły odzwierciedlenia w postępowaniu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Stanowisko Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej z 2013 roku jest jednoznaczne – „aby organ właściwy mógł wydać decyzję o umorzeniu w całości lub w części, łącznie z odsetkami, odroczeniu terminu płatności, rozłożeniu na raty lub odstąpieniu od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy, musi rozpoznać sytuację majątkową, zawodową i osobistą osób wobec których będzie podejmował taką decyzję. W założeniu ustawodawcy, ustalenie opłaty podtrzymuje u rodziców biologicznych świadomość odpowiedzialności za dziecko. Dotyczy to również rodziców, którym ograniczono, zawieszono lub pozbawiono władzy rodzicielskiej. Jednym z podstawowych obowiązków rodziców jest **bezwzględne podjęcie pracy**, której zakładanym efektem jest powrót dziecka pod bezpośrednią pieczę rodziców biologicznych”.

W ramach polityki prorodzinnej wprowadzono od czerwca 2014 roku Ogólnopolską **Kartę Dużej Rodziny**. Jest to system zniżek dla rodzin wielodzietnych, czyli rodzin z minimum trojgiem dzieci. Dotyczy to także rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka.

Karta wydawana jest bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Rodzicom przyznaje się kartę dożywotnio, dzieciom do 18 roku życia, lub do ukończenia nauki – maksymalnie do osiągnięcia 25 roku życia. Osoby niepełnosprawne otrzymują kartę do czasu trwania niepełnosprawności. Aby otrzymać **Kartę Dużej Rodziny** należy złożyć wniosek w gminie będącej miejscem zamieszkania. W przypadku naszej gminy zadanie przekazano Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej.

W roku 2021 złożono **29** wniosków o wydanie Karty Dużej Rodziny. Łącznie w okresie od wejścia w życie ustawy wydano **2 811** kart. Miejsca, w których przysługują zniżki oznaczone są specjalnym znaczkiem „**Tu honorujemy Kartę Dużej Rodziny**”.

Od 1 stycznia 2019 r. prawo do Karty Dużej Rodziny przysługuje również rodzicom, którzy kiedykolwiek mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci. Spośród tej grupy złożono **125** wniosków.

Do roku 2019 Ośrodek Pomocy Społecznej zajmował się zaopatrywaniem osób powyżej 60 roku życia w **Ogólnopolską Kartę Seniora**. Zmiana przepisów spowodowała, że obecnie służymy wsparciem i przekazujemy informacje w jaki sposób osoby zainteresowane mogą tę kartę uzyskać.

Częstotliwość zmieniających się aktów prawnych, a także ich niejednoznaczna wykładnia są motywatorem do uzupełniania zakresu posiadanej wiedzy poprzez uczestnictwo w szkoleniach tematycznych, ewentualnie podejmowania studiów podyplomowych. Systematyczne podnoszenie i uzupełnianie wiedzy pracowników ośrodka pomocy ułatwia pracę w aspekcie nieprzewidywalnych trudności i sytuacjach kryzysowych. Owocuje to też podczas przeprowadzanych kontroli.

W roku 2021 przeprowadzona była kontrola kompleksowa zespołu kontrolującego Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z zakresu „**realizacji ustawowych zadań samorządu gminnego z zakresu pomocy społecznej oraz zgodności zatrudnienia pracowników z wymogami kwalifikacyjnymi**”. Jedyłą stwierdzoną nieprawidłowością było „podjęcie przez gminę w ramach zadań własnych działań zmierzających do prowadzenia noclegowni dla osób bezdomnych, ewentualnie

rozważyć możliwość realizacji tego zadania poprzez udzielenie tymczasowego schronienia w formie ogrzewalni”.

Rok 2021 był kolejnym rokiem pracy w dobie pandemii. Nałożone obowiązki przestrzegania zasad reżimu sanitarnego zmieniły sposób funkcjonowania instytucji pomocy społecznej. Ograniczono kontakt osobisty pracowników z osobami korzystającymi z pomocy i wsparcia. Pomimo, obostrzeń sanitarnych w sytuacjach kryzysowych podejmowaliśmy codzienny trud pomocy drugiemu człowiekowi. Nieprzerwanie świadczone były usługi opiekuńcze, wypłacane świadczenia finansowe, prowadzona bardzo szeroko pojęta praca socjalna. Często zdarzało się, że praca reorganizowana była kilka razy w ciągu dnia, co wiązało się z dużym obciążeniem psychicznym i umiejętnością radzenia sobie ze stresem. Uważam, że dobrą praktyką były spotkania całego zespołu, wspólne ustalenia, ich monitorowanie i dostosowywanie działań kryzysowych do zmieniającej się rzeczywistości. Kolejny bardzo przydatny element pracy w dobie pandemii to współpraca i szybki przekaz informacji i działań wspomagających, między innymi z Policją, ośrodkiem zdrowia, kuratorami sądowymi, pedagogami, szpitalami, pracownikami SANEPID.

Narastająca ilość realizowanych zadań, obciążenie psychiczne związane między innymi z pogłębiającą się roszczeniowością, uzależnieniami w szerokim tego słowa znaczeniu, agresją ze strony potencjalnych klientów powodują, że praca w obszarze pomocy społecznej z roku na rok staje się coraz trudniejsza.

Zawód pracownika socjalnego zmienia się w zawód deficytowy. Jest coraz mniej osób posiadających wymagane ustawą wykształcenie, nieliczni podejmują ten kierunek studiów, a osoby posiadające stosowne kwalifikacje nie są zainteresowane pracą z zakresu pomocy społecznej.

W myśl artykułu 123 ustawy o pomocy społecznej „prawa i obowiązki pracowników zatrudnionych w samorządowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej regulują przepisy o pracownikach samorządowych”.

POTRZEBY W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

Na strukturę osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Grodziczno ewidentnie wpływają procesy ekonomiczne, społeczne oraz demograficzne. Stąd, potrzeby z zakresu polityki społecznej ewaluują i mają zmienne tendencje. Planując działania z zakresu lokalnej polityki społecznej szczególnie istotna jest ocena sytuacji gospodarczej oraz sytuacji na rynku pracy. Pomimo pandemii COVID-19, sytuacja na rynku pracy w gminie w roku 2021 nie uległa pogorszeniu (bezrobotni zarejestrowani na koniec grudnia 2020 – 201 osób, zarejestrowani na koniec grudnia 2021 – 195 osób). Zauważalny jest dalszy spadek liczby osób i rodzin wymagających wsparcia finansowego z ustawy o pomocy społecznej, wzrasta natomiast liczba rodzin i osób wymagających pomocy w formie pracy socjalnej i **poradnictwa** specjalistycznego, głównie **psychologicznego**. Dotyczy to zarówno osób dorosłych, jednak problem jest coraz bardziej zauważalny, z tendencją rozwojową w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Analiza sytuacji społecznej i demograficznej w gminie potwierdza proces starzenia się społeczeństwa. Ewidentna jest tendencja wzrostowa dotycząca usług opiekuńczych, oraz skierowań do domów pomocy społecznej. Ważnym działaniem dla utrzymania dobrej kondycji psychicznej i fizycznej osób w wieku poprodukcyjnym jest umożliwienie im aktywnego uczestniczenia we wszystkich wymiarach życia społecznego. Należy podkreślić, że wpływ na problemy osób korzystających z pomocy społecznej, ich kondycję zdrowotną, ekonomiczną, mają także czynniki środowiskowe, służba zdrowia, system oświaty, warunki mieszkaniowe. Bardzo trudnym i niebezpiecznym czynnikiem dezorganizującym życie wielu rodzin jest nieudolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (alkoholizm, przemoc w rodzinie). Te sprzężone problemy wymagają zazwyczaj wsparcia wielu specjalistów, nie tylko z zakresu pomocy społecznej.

W przypadku osób bezdomnych zobowiązani jesteśmy zapewnić im miejsce w ogrzewalni, noclegowni, czy schronisku dla bezdomnych. Wyłonienie placówki odbywa się każdego roku zgodnie z procedurą PZP.

Reasumując powyższe, polityka społeczna jest jednym z zadań realizowanych przez samorząd lokalny. Stąd apel i prośba do Wysokiej Rady o przekazywanie

informacji w zakresie spraw, które budzą niepokój. Dobro i bezpieczeństwo człowieka dla każdego z nas powinno być dobrem największym.